

K.B.H.
J. 60: Loven

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1983

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1983

Kolind Bogtrykkeri

RYOMGÅRD REALSKOLES ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1983

Redaktion

Hanne Hove-Nielsen, Torben Jensen og N. A. Højholt

Indhold

Side

5	K. Basse: Translokation 1983
10	9. og 10. klasse juni 1983
12	Karl Mejnecke: En rejse på Djurs
24	Leif Ladefoged: »Man behøver ikke tie...«
36	Fra skolens dagbog
46	Ryomgård Realskoles Jubilæumsfond af 1983
48	Praktiske oplysninger om skolen
53	To af jubilæumsholdene 1984
54	Torben Jensen: Elevfesten 1983
57	Thyra Weiner Munch: Kære gamle venner!
57	Ved et formandsskifte
58	Personalia
59	Regnskab
60	Elevforeningens love

Translokation 1983

*Henfarne slægter – forglem dem ej!
i arv de gav dig en ædel gave.*

Med disse linier af vor store digter vil jeg gerne indlede mine bemærkninger til jer her på jeres afslutningsdag, – som skolens afskedshilsen til jer som elever – efter et enkelt år for norges vedkommende og efter samtlige 11 års forløb for ikke mindre end 4 af 10. klasses elever.

Johs. V. Jensen peger i sit digt tilbage i sit/vort lands historie. Meget å propos så har vi jo også på skolen vendt blikket tilbage i indeværende skoleår. Vi har tidligere på året fejret skolens 70-års jubilæum, og jeres kammerater, som ikke har været belastet med eksamenslæsning som I, har bogstavelig talt levet i fortiden de sidste dage.

Det er godt at have forbindelserne bagud i orden, at have jordforbindelse, at holde rødderne friske – menneskeligt såvel som folkeligt.

Jeg er dog nok tilbøjelig til at tro, at I i jeres nuværende situation måske nok sender en enkelt tanke tilbage til de forgangne år, men sikkert i langt højere grad har tankerne beskæftiget med det, der ligger forude, – og det er egentlig ganske naturligt.

Og hvad er det så for en verden, der ligger foran jer? En lys og tillokkende fremtid? Umiddelbart nej! Der er oprigtig talt adskillige mørke skyer på himmelen. Er alvoren gået op for jer?

Er I forberedt på at komme ud, hvor stormene susser mere

uhæmmet end i det fhv. beskyttede miljø – jeres hjem, jeres skole – hvor I har levet hidtil? Er I rustede til overgangen? Står jeres resultater indtil i dag i rimeligt forhold til jeres evner, anlæg og karakteregenskaber? Jeg overlader til jer selv at svare jer selv – ærligt og oprigtigt – i en stille stund.

Et samfund i krise, økonomisk stramning, arbejdsløshed, uddannelsesbegrænsning osv., et samfund, hvor den velfærd, vi for få år siden betragtede som en selvfølgelighed, nok i de kommende år vil blive noget beskåret.

Det er lettere at være med, når hver ny generation kan forvente, at tilværelsen bliver lettere og behageligere, end når der skal gives afkald på opnåede rettigheder.

Men det er nok realistisk at erkende, at sådan er situationen, og det er ikke noget enestående. Historien er fuld af eksempler på, at opgangstider veksler med modgangstider.

Hvordan virker det så på den unge generation? Lader man stå til og lever sorgløst videre? Eller synker man hen i mismod og håbløshed? Eller har man mod og holdning til at tage udfordringen op – den udfordring, som Kaalund har i tankerne i sit vers:

*Kamp må der til, skal livet gro,
ej kamp blot for dagligt brød,
men kamp for livet i frihed og tro,
thi evig stilstand er død.*

I skal videre i jeres udvikling, – uddannelsesmæssigt og oplæringsmæssigt. Det er en nødvendighed, for I véd for lidt, – men også rent menneskeligt, for på det felt er I – heldigvis da – aldeles ufærdige.

Jeg kan ikke lade være med at nævne Axel Sandemose, – har gjort det tidligere ved en tilsvarende lejlighed, men det gør ikke noget, for han er god at få forstand af. Han har i en af sine bøger noget, han kalder »Jante-loven«. Den har 10 bud – ligesom Moseloven.

Her er et par stykker af dem:

1. Du skal ikke tro, at du er noget.
2. Du skal ikke tro, at du er lige så god som os.
3. Du skal ikke tro, at du er klogere end os.

4. Du skal ikke bilde dig ind, at du er bedre end os.
5. Du skal ikke tro, at du ved mere end os.
6. Du skal ikke tro, at du er mere end os.
7. Du skal ikke tro, at du duer til noget.
8. Du skal ikke le ad os.
9. Du skal ikke tro, at nogen bryder sig om dig.
10. Du skal ikke tro, at du kan lære os noget.

Det lyder egentlig både bittert og negativt. Men derfor kan det godt være realistisk. Der er situationer, hvor den holdning er på sin plads. Indbildskhed og opblæsthed (p.g.a. uddannelse, navn, penge osv.) har vel mangen gang forhindret, at gode evner og værdifulde karakteregenskaber er kommet til fuld udnyttelse.

Men der er også en anden side af Jante-loven. De fleste af os har vel oplevet det, mange af jer kommer til at erfare det, nogle af jer har måske prøvet det: man kommer som en fremmed ind i en ny kreds af mennesker – som ny elev i klassen, som nybegynder på en arbejdsplads eller i en eller anden fritidsgruppe.

»Du skal ikke tro, du er noget«. »Du skal ikke tro, du kan lære os noget«. »– at nogen bryder sig om dig«.

Misundelse og mistænkeliggørelse er ikke ukendte begreber hverken blandt børn eller unge – eller for den sags skyld hos voksne – bevidst eller ubevidst.

Hvordan reagerer nu den unge, der møder med begejstring, glæder sig til arbejdet? Går man med ind under gruppe mentalitetens pres, fordi tilværelsen glider lettest, hvis man er som de andre? Her i H. C. Andersens fædreland skal man jo »kanøfles«, hvis man er »aparte«. Går man også med, hvis det er i strid med ens sande jeg?

Det kan være svært at gå imod flokken. Her kræves mere end kundskaber; her kræves karakterstyrke, standhaftighed, mod – mod til i givet fald at stå alene.

Hører I til dem, der har tendenser i retning af håbløsheden og selvopgivelsen, da er der ekstra grund til at være på vagt.

Dårlige kammerater og misbrug af forskellige stimulerende midler kan hurtigt nedbryde såvel den legemlige som den sjæ-

lelige modstandskraft, og så kan det for alvor blive håbløst at komme oven på den dag, chancen viser sig.

Gamle sagn og eventyr indeholder jo ofte en kerne af almen sandheder.

Der er sådan et vandresagn, der med forskellige navne kendes i mange lande. Det handler om den lyse ridder på den hvide hest, Sct. Georg (Sct. Jørgen), der drager ud for at fælde den onde drage, der truer med at lægge livet øde. I andre lande har han andre navne. Men fælles er det, at han trods uhyre vanskeligheder altid sejrer.

Tag det som et håbets og sejrens symbol, når I drager i felten mod det moderne samfunds drage. At bevare håbet, drømmen – idealerne, om I vil, – er så overordentligt vigtigt for jeres menneskelige udvikling.

Jeg havde her i forsommeren den store glæde at opleve det storværk af en film om den indiske folkefører Gandhi, en af vort århundredes største personligheder. Han nåede i kraft af sin tro og sine idealer resultater i sin uegennyttige kamp. Han nåede ikke alt, hvad han kæmpede for – langt fra. Men han bevarede sine idealer til sin meningsløse død.

Jeg skal slutte. Jeg vil gøre det ved at udtrykke håbet om, at I for det første må få noget at bestille, for det har I nu engang bedst af, og at I side om side med jeres uddannelse og jeres faglige dygtiggørelse må prioritere højt en udvikling af jeres ufærdige personligheder, således at I kan bevare ungdommens optimisme og tro på, at det – trods alt – kan nytte, således at I uden ensporet egoisme kan virke i et sundt fællesskab med dem, I skal arbejde sammen med, med dem, I skal leve sammen med, og med dem, I vil dele jeres fritid med, og således at I må have lov at opleve den arbejdsglæde, der er så afgørende for, om begejstringen kan holdes i live selv i den grå dagligdag.

Så har man måske lov at håbe, at

*»Når gerningen bli'r øvet,
bli'r lykken også sendt
at bringe sejrens krans til sejrens mand.«*

K. Basse

Legater

Ved translokationen i sommer uddelte elevforeningen følgende præmier: Axel Munchs Mindelegat til Karin Greve Hougelsen, 10. klasse. Søren Vester-Petersens Mindelegat til Lise Kirkegaard Olesen, 9. b. Bikubens flidspræmie til Rikke Rytter Jensen, 9. a. Djurslands Banks flidspræmie til Birgit Feder, 10. klasse. Boghandler Vilh. Hansens flidspræmie til Anne Dorthe Olesen, 10. klasse. Ryomgård og Omegns Sparekasses flidspræmie til Rita Rem, 10. klasse.

Salomon sagde o. 960 f. Kr.:

Bedre fattig mand med lydefri færd end en, som går krogveje,
er han end rig. (Ordsp. bog 19,1)

Mands ære er det at undgå trætte, men alle tåber vil strid.
(Ordsp. bog 20,3)

Væn drengen til den vej, han skal følge, da viger han ikke
derfra, selv gammel. (Ordsp. bog 22,6)

Lyst til morskab fører i trang, lyst til olie og vin gør ej rig.
(Ordsp. bog 21,17)

Den kloge ser faren og søger i skjul, tankeløse går videre og
bøder. (Ordsp. bog 22,3)

At vinde visdom er bedre end guld, at vinde indsigt mere end
sølv. (Ordsp. bog 16,16)

9. og 10. klasse juni 1983

10. klasse:

Ann Bach, Ryomgård. Ann-Karina Christensen, Trustrup. Henrik Christensen, Kolind. Inge Christensen, Egå. Birgit Feder, Auning. Elisabeth Gabel, Grenå. Claus Green, Århus. Charlotte Grundholm, Højbjerg. Karin Hougesen, Drammstrup. Patricia Ibsen, Ryomgård. Jens Lampe Jensen, Tistrup. Katja Gits Jensen, Drammstrup. Marilyn Johannesson, Fløjstrup. Heidi Knakkegaard, Tjerrild. Anette Lassen, Ryomgård. Ole Nielsen, Ryomgård. Anne Dorthe Olesen, Kolindbro. Hans-Christian Pedersen, Brøndby Strand. Rita Rem, Søborg.

9. a klasse:

Helle Barslev, Århus. Lars Christiansen, Nimtofte. Niels Frost, Ryomgård. Lars Jørgen Hansen, Horsens. Rikke Rytter Jensen, Trustrup. Michael Larsen, Mesballe. Annie Lassen, Trustrup. Steffen Laurson, Tistrup. John Mønster, Søborg. Lena Møller Nielsen, Hvilsager. Lotte Sørensen, Rodskov. Morten Petersen, Viby J. Laurits Rasmussen, Viborg. Hans Vonsild, Hedeskov.

9. b klasse:

Birgit Andersen, Pindstrup. Lars Andersen, Randers. Michael Christensen, Hadsten. Lone Espersen, Århus. Jan Falkenhjelm, Søborg. Martin Højholt, Thorsager. Thomas Lindegaard, Ryomgård. Lilian Krukow, Højbjerg. Henrik Larsen, Mesballe. Monica Madsen, Pindstrup. Lone Nielsen, Spentrup. Lise Kirkegaard Olesen, Auning. Erik Pedersen, Ryomgård. Peter Pedersen, Tilst. Rikke Bankov Sørensen.

En rejse på Djurs

18

*En beretning om to ægteskaber og en skilsmisssesag
fra Vejlby sogn i Sønder Herred Djurs
for 200 år siden.*

Hovedpersonerne er gartneren Anders Olesen Svenstrup, hans kone af andet ægteskab Anne Kirstine Thomasdatter og »den afskedigede Skytte« fra Gammel Estrup, Byrge Eskildsen Dehlholm. De dramatiske begivenheder – affødt af et mislykket samliv og følgende skilsmisse – fandt sted for 200 år siden. Og dengang var skilsmisse noget helt uhørt og næsten uopnåeligt.

Anders Olesen Svenstrup, Wolle Skræders yngste søn, blev født i Svenstrup ved Nimtofte i 1734 og døde i Vejlby ved Grenå 55 år gammel. Han blev begravet fra Vejlby kirke den 24. marts 1789. Anders Olesen var gift to gange. Hans første kone hed Margrethe Jacobsdatter og døde i Grenå i året 1781 i en alder af 36 år. Hans andet ægteskab blev indgået i 1784, da han giftede sig med sin husholderske, den 33-årige Anne Kirstine Thomasdatter. De blev viede i Vejlby kirke den 18. december.

Nogen tid før var parret blevet forældre til en søn, der blev hjemmedøbt den 16. sept. 1784 og fremstillet i kirken den 31. oktober samme år. Han blev navngivet Thomas Meinecke Svenstrup og fik status som ægtefødt søn, da forældrene giftede sig 3 måneder efter drengens hjemmedøb.

Anne Kirstine Thomasdatter var datter af Birkedommer på Scheels gods, Thomas Meinecke, der havde embedsbolig på

»Birkedommergaarden« i Voldby nord for Grenå. Anne Kirstine blev født i Fjellerup 1751, mens faderen var Skovrider og Birkeskriver på Scheels gods. Hun blev døbt i Fjellerup kirke den 8. april samme år. Hendes gudmor var Knud Møllers hustru fra Nye Mølle ved Nørager, og de øvrige faddere var Monsieur Morsing fra Mogenstrup, Skomagermester Andreas Meinecke og dennes hustru fra Auning. Sidstnævnte var Anne Kirstines farbroder.

Anne Kirstine voksede op i trygge kår blandt en stor søskendeflok, blev godt gift i sit første ægteskab med gartner & Podemester Anders Olesen og slet gift i sit andet med »den afskedigede skytte« fra gammel Estrup, Byrge Eskildsen Dehlholm. Sidste ægteskab led skibbrud, de to blev separeret og fik bevilget skilsmisse ved kongelig bevilling af 16. april 1795. Skilsmissekontrakten findes bevaret i Rigsarkivet og gengives i sin helhed i denne beretnings 2. del, der følger i næste årsskrift.

Anne Kirstine Dehlholms døde efter et langt og omskifteligt liv, og hun sluttede sine dage i ensomhed og armod. Sine sidste år henlevede hun glemt af alle i en af Enkeboderne i Aarhus. Hun blev begravet fra Aarhus Domsogn den 28. december 1830.

Udsnit af »Kgl. Videnskabernes Societets« Kort over Dronningborg og Kalø Amter fra 1791. Man ser her hele Kolindsund og dets Beliggenhed i Forhold til Grenaa og dets øvrige Omgivelser. Nord og Syd for Sundet ses de gamle Landeveje fra Randers og Aarhus til Grenaa.

Enkeboderne var »Hospital« eller fattiggård for enlige kvinder, men hvorfor Anne Kirstine fik ophold her, er ikke opklaret. Det var jo ellers sognet, der tog sig af samfundets tabere og gamle uden slægtninge. Anne Kirstine hørte hjemme i Sønder Herred Djurs og nævnes i folketællingen 1801 som hønsevogterske på Katholm i Aalsø sogn i Aarhuus Stift – og Enkeboderne har muligvis sorteret under Stiftsøvrigheden, indtil det offentlige fattigvæsen blev reorganiseret i 1803.

I det følgende gengives uddrag af Skøde-, Rets- og Tingprotokoller fra årene 1779-1801, der kan fortælle og understrege de mest betydningsfulde hændelser i Anne Kirstines liv og hendes to ægteskaber samt hendes skilsmisse og den deraf opståede tragedie.

Anders Olesen Svenstrup blev efter endt skolegang i Nimtofte sogns nyoprettede skole sat i gartnerlære på Løvenholms Gods gartneri. Han fik en grundig uddannelse og fortsatte på godset som gartner i en årrække. Han fæstede Krusborghuset sønden for Gjesing, da han indgik ægteskab med Margrethe Jacobsdatter. Han var både podemester og gartner og ikke så lidt af en handelsmand. Måske mest det sidste. Han forstod sig på penge ligesom sin fader Wolle Skræder, der både kunne skære og sy klæder foruden at drive pantelåneri mod sikkerhed i værdifast løsøre – helst sølvtøj. (Wolle Skræders liv og levned kunne læses i årsskriftet 1965). Men sønnen – Anders Wollesen kaldet i daglig tale – satte sine indtjente og opsparede midler i fast ejendom og jord. Dels køber han hus og grunde i Grenå by's Storegade og senere en ager – Meelbergs – på Grenå mark. Forud havde han endda kunnet låne en betrængt husejer i Randers den nette sum af 400 Rigsdaler mod at få tinglyst en 1ste prioritets panteobligation i låntagerens ejendom i Randers Bys Vestergrave.

Mandag den 5. juli 1779 er tinglyst og protokolleret under nr. 12 i Randers Bytings Ret: »Underskrevne Diderich Reinart, Borger her i Randers, kjendes og hermed for alle vitterliggør: Ret Gjæld at være skyldig til Anders Olesen Svenstrup den Summa 400 Rdlr., hvilke Fire Hundrede Rixdaler han efter min Begjæring i dette Snapsting mig laant og medfor-

strakt haver, hvoraf jeg til Viborg Snapsting 1780 og fremdeles aarlig svarer i Rente 4 Rdlr. af hvert 100 Rdlr. til hvert Aars Snapsting*), og naar Capitalen ikke længere hos mig paa Rente bliver staaende, skal Opsigelsen paa en af Siderne ske $\frac{1}{4}$ Aar før Betalingstiden, nemlig til Snapsting. Thi forpligter jeg mig og mine Arvinger, naar Opsigelse er sket, redelig og oprigtig til velbemeldte Anders Olesen Svenstrup eller Arvinger at udbetale fornævnte mig laante Capital = 400 Rdlr. med sine forfaldne Renter i alle Maader. Og for at være desto mere betrygget for ovennævnte laante Capital og Renter, saa pantsætter jeg herved med første Prioritets Rettighed til merbemeldte Anders Olesen Svenstrup min iboende Vaaning, beliggende på denne Byes saakaldede Vester Grave, tæt ved Sr. Anders Mammens Portstolpe paa den vestre Side og til Ambrosius Andersens Portstolpe paa den østre Side, som under Nr. 59 i Brand Assurance Kassen er forsikret.

Denne min Obligation har jeg ej alene underskrevet og forseglet, men formaaet 2'de Vitterlighedsvidner tillige med mig at underskrive og forsegle«.

Randers den 4. Juni 1779. Diderich Reinart (sign.)

Til Vitterlighed: Thomas Hansen. Lund.

Siden faderens død i 1770, da Anders Olesen fik sin arvepart udbetalt med 51 Rigsdaler, havde han syslet med tanken om at blive sin egen mand, få egen virksomhed, købe jord og ejendom for at drive gartneri og podemestervirksomhed. De 400 Rdlr. som 1'ste prioritet i Malermester Reinarts ejendom i Randers fortæller, at han på dette tidspunkt – 45 år gammel – var en holden mand, der var »god« for mange penge.

I december 1779 køber Anders Olesen hus og grunde i Grenå Bys Storegade, får skøde fra Brøndstrup-mølleren på »den afbrændte Plads« med påbygget hus, der i dag hedder Storegade 56-58-60. Dengang var nr. 56 og 60 ubvbyggede med store haver, som var velegnede til gartnerivirksomhed. En stor brand i 1751 havde ødelagt mange huse og gårde i denne

*)De første møder af Tinget i Jylland kaldtes i ældre tid for Snapsting, der afholdtes den anden lørdag efter Hellig-tre-konger.

del af Storegade, og flere ejendomme var endnu ikke genopbyggede. Men sælgeren havde dog nået at få sat hus på sin grund.

Den 20. december 1779 er følgende fremlagt og »læst for Retten paa Grenaae Byes og Nørre Herreds Ting«:

»Jeg underskrevne Thomas Christensen Møller, boende i Brøndstrup Mølle, kjendes og hermed tilstaar at have solgt og afhændet, ligesom jeg og herved skjøder og afhænder fra mig og mine Arvinger til velfornemme Anders Olesen, boende i Kruusborrig Huset i Gjesing Sogn, og hans Arvinger, et mig tilhørende i Grenaa Kjøbstad beliggende Huus, som jeg selv af nyt har opbygget, og som ligger på den Store Gades nordre Side, bestaaende af 6 Fags Huus, som udi Byens Brand Taxations Forretning under nr. 43 er taxeret til Assurance for 150 Rdlr., hvilket Huus med Bygning og tilhørende Ejendom, som mig til Fornøjelse er betalt med den akkorderede Kjøbe Sum 60 Rdlr., skriver Tredsindstyve Rixdaler Courant, herefter skal tilhøre bemeldte Anders Olesen og hans Arvinger som en indkøbt og betalt Ejendom uden min eller mine Arvingers Paatale i nogen Maader og med den samme Ret, som jeg selv det har ejet og haft. Dog maa Kjøberen ikke tage samme Huus til Beboelse førend næstkommende Flyttetid, men Lejerne til den Tid at bebo samme og Lejen tilhøre mig, som betaler alle lignede Skatter og Udgifter af Huus og Grund til dette indeværende Aars Udgang«.

»Dette til Stadfæstelse under min egen Haand og Signet, og har jeg desuden tjenstligt formaaet undertegnede Jens Andersen Kiedahl og Jens Andersen Hammelef at underskrive og forsegle dette Skjøde med mig til Vitterlighed«.

Skrevet i Grenaae den 17. December 1779.

Thomas Christensen, Møller.

Til Vitterlighed underskriver:

Jens Andersen Kiedahl. Jens Andersen Hammelef.

Hvornår Anders Olesen Svenstrup og hans familie er fraflyttet Krusborghuset og har taget ophold i Storegade 58 er ikke noteret i nogen Protokol eller Tingbog. De første folketællinger fandt sted i 1787, og da bor han og hans kone nr. 2 i

Vejlby sammen med en søn af første ægteskab, nemlig Stig Andersen, samt deres fælles søn Thomas på 2 år. Arkiverne siger, at A.O.'s første kone døde i Grenå i 1781, men har ingen oplysninger om Anne Kirstines fæstemål som husholderske. I de arkivalier, der er efterkontrollerede, nævnes Anders Olesen bosat i Revn, da han i 1782 køber jord og ejendom på Grenå mark. Revn er en lille bonde- og fiskerby ved Kolindsunds søndre bred, ikke langt fra Vejlbj, hvortil Anne Kirstine og Anders flytter i foråret 1784.

Bonde i nationaldragt

Der mangler årstal og oplysninger om grunden til Anders Olesens ophold i Revn. Men det kan ikke betvivles og er nævnt flere gange i de tinglysninger, der finder sted i forbindelse med det nævnte køb af jord på Grenå mark og senere, da han etablerer sig som selvejergårdmand ved at købe halv-

delen af »Skræder-Huset« i Vejlby. Det må forblive uopklaret hvorfor A.O. er fraflyttet sit hus og gartneri i Storegade og fået adresse i Revn. Men der er ingen tvivl om, at han har haft store planer med en ny virksomhed, da han den 29. maj 1782 får skøde på »Meelbergs Ager – 1 Tønde og 2 Skæpper Sædeland« på Grenå mark. Den 29. maj 1782 er følgende noteret i Grenaae Byes og Nørre Herreds Tingbog:

»Jeg underskrevne Ole Rasmussen Stie, Borger og Indvaaner her i Grenaae, kjendes og hermed tilstaar: Ret vitterlig Gjæld at være skyldig til velfornemme Anders Olesen Svenstrup, boende i Revn Bye, den Summa rede laante Penge 40 Rdlr. Dansk Courant, hvilken Capital med sin lovlige Rente jeg herved tilforpligter mig og mine Arvinger redelig og rigtigt at udbetale til fornævnte Creditor, hans Arvinger eller hvem denne min Obligation med Rette ihænde haver, hvilket Aars 4de Juni Termin samme et Fjerding Aar førend fra een af Siderne lovlig opsagt bliver, og saa længe Capitalen henstaar ubetalt, da deraf at svare aarlige Renter fra indeværende Aars Juni Termin at regne, 4% eller 1 Rdlr. 3 Mk. 10 Skill. Og paa det bemeldte Anders Olesen Svenstrup, hans Arvinger eller denne Obligations Indehaver om skadesløs Betaling des bedre kan være forsikret, da pantsætter jeg herved fra mig og mine Arvinger med 1ste Prioritet mine efterskrevne Ejendoms-jorder her paa Grenaae Mark, nemlig:

1) Een Vester Ager saa kaldet, forhen pantsat ved Forskrivning af 26de April 1769, som nu er indfriet, til afgangne Sognepræst Hr. Johan Risom her i Byen, og beliggende imellem 2den Vester Ager, da tilhørende Madame, Salig Christopher Brochs Enke, – af Sædeland: 1 Tønde.

2) En Klæp i Aastrup Krog, næst Norden for Sognepræstens tilhørende tvende smaa Klæpper sammesteds: 2 Skæpper.

Hvilke 1 Tønde – 2 Skæpper Sædeland skal være og forblive et trygt Underpant indtil denne min Panteforskrivning med Capital og Renter, skadesløs Betaling, tilbørligt er indfriet. Skulle den udlovede Rente ikke til de fastsatte Tider blive betalte, da skal Creditor og Arvinger eller denne Obligations retsmæssige Ejere være berettigede til uden foregaaende Opsigelse strax at søge Capital, Renter og Omkostninger paa

lovlig Maade betalte udi Pantet og mine øvrige ejendomme«.

Dokumentet er underskrevet og forseglet af Ole Rasmussen Stie og de samme vidner, som signerede skødet på »den afbrændte Plads« i 1779. Det er tinglyst i Retten den 3. juni 1782.

Samme dag og samme sted har Ole Rasmussen Stie og Anders Olesen Svenstrup handlet jord. Skødeprotokollen Folio 48 indeholder:

»Jeg underskrevne Ole Rasmussen Stie, Borger og Indvaaner her i Grenaae, kjendes og hermed vitterliggjør, at jeg har solgt og afhændet uden nogen foregaaende Kjøbecontrakt eller skriftlige Conditioner, ligesom jeg og hermed fra mig og mine Arvinger sælger og afhænder til velfornemme Anders Olesen Svenstrup, boende i Revn, een mig tilhørende saakaldt Meelbergs Ager her paa Grenaae Mark, og som ligger mellem Kammerraad & Byfoged Behrs beneficerede Jord paa den østre og Sr. Jens Christian Boelsmands Ejendoms Jord paa den vestre Side, – af Sædeland 1 Td. 2 Skæpper, som er mig med Fornøjelse betalt med 90 Rdlr. Courant. Thi bliver herved fornævnte Anders Olesen Svenstrup og hans Arvinger meddelt fuldkommen Skjøde og Adkomst paa samme Meelbergs Ager af Een Tønde og To Skæpper Sædeland, som han og de derefter skal eje og tilhøre som en indkøbt Ejendom med den samme Ret, som jeg bemeldte Ager har ejet og brugt, frit og upaaanket i alle Maader«.

Grenaae den 29. Maj 1782.

Ole Rasmussen Stie

Meelbergs Ager – 1 tønde og 2 skæpper sædeland – har været velegnet til gartneri og udvidelse af Anders Olesens virksomhed. Han har næppe kunnet trives i Revn og søger påny til Grenå, men af ukendte grunde ændrer han sin beslutning og ser på gårdbrug i Vejlby sogn. Måske er det af hensyn til sin frugtsommelige husholderske og senere kone nr. 2, at han køber det halve af »Skræderhuset« i Vejlby og bliver Selvejrbonde. Her flytter de to ind i foråret 1784 sammen med hans søn af første ægteskab, Stig Andersen Svenstrup. »Skræderhuset« ændrer samtidig status og bliver til det, man kalder en

dobbeltgård. Dens bygninger, der forlængst er borte, var beliggende i landsbyens østre side nær det stræde, som fører ned til en lille lav ejendom, der altid har båret det betegnende navn »Sugehullet«.

Anders Olesens gårdkøb i Vejlbj fandt sted i foråret 1784 og er registreret i Pante- og Skødeprotokollen Folio 37-38, samt læst for Retten på Sønder og Mols Herreders Ting, Mandagen den 17. Maj samme år. Skriveren giver følgende udførlige beskrivelse:

»Jeg underskrevne Rasmus Rasmussen Kolind af Vejlbj tilstaar og hermed vitterliggør, at jeg fra mig og mine Arvinger frivillig og med velberaad Hu har solgt og afhændet til vel-fornemme Anders Olesen Svenstrup af Revn og hans Arvinger: den halve Deel af det mig tilhørende paaboende og mig af velædle Hr. Provst Worsøe her sammesteds efter Skjødet af 2den Maj 1777 tilkøbte Boel og Huus her i Vejlbj, »Skræder-Huuset« kaldet, tillige med og Halvdelen af sammes tilliggen-de Mark Jorder paa Vejlbj Mark, bestaaende ialt af Ager og Engs Hartkorn = 2 Tønder, 3 Fjerdingkar, 1 Album og alt-saa den halve Deel heraf = 1 Td. 1 Fjdek., 2 Album og endelig Halvdelen af Rugsæden, som jeg paa det samlede Hartkorns Avling udi sidste Efteraar har lagt. For hvilket altsammen mig til Fornøjelse er bleven betalt med den imellem os uden no-gen Kjøbe Contrakt eller skriftlige Conditioner aftalte Kjøbe Sum = 115 Rdlr. Dansk Courant. Thi giver jeg herved fra mig og mine Arvinger fuldkommen Skjøde og Adkomst til merbemeldte Anders Olesen Svenstrup, hvorved han og hans Arvinger med fuld Ejendomsret, ligesom jeg det Selv har ejet og haft, overdrages og afhændes Halvdelen udi foranførte Skræder-Husets Bygning, som skal være de 12 Fags Stuehus sønder i Gaarden, Halvdelen af Ladehuset beregnet fra den vestre Side af Loen til den østre Ende, den i Gaardstrædet be-findende halve Gjøde (d. e. Gødning), det halve Gaardsrum, de to Stedet tilhørende Haver altsammen, og om han behøver mere Byggeplads, da tillades det ham at betjene sig af den østre Side i Gaarden fra hans Stuehusdør og ned til Ladehu-set, ligesom og berørte Vaaningshus skal være ryddelig til ham at indflytte udi og betjene sig af næstkommende Paaske-

tid. Skulle jeg eller mine Arvinger faa i Sinde at sælge den anden halve Del af fornævnte Hus eller Hartkorn, da tilbydes det Anders Svenstrup og hans Arvinger og overlades dem for den lige Summa 115 Rdlr., som for den anden Halvdel er betalt, og samme Tilbud gives mig og mine Arvinger, naar titmeldte Anders Svenstrup eller Arvinger maatte blive til Sinds at sælge den her købte Halvdel, imod at han da tillige erstatter de derpaa anvendte Omkostninger med Bygninger eller i andre Maader. Alle kongelige Skatter og Contributioner af Hartkornet betaler jeg til den næste 1ste Maj.

Til Bekræftelse har jeg med ført Haand, da jeg ej selv kan skrive, egenhændigt underskrevet og forseglet dette mit udgivne Skjøde og desuden ærbødigst og tjenstskyldigst formaaet min kjære Sjælesørger, Velædle og Velærværdige Hr. Provst Worsøe og Sognedegnen Christen Thomsen her i Vejlbj by at underskrive og forsegle til Vitterlighed.«

Vejlbj den 7de April 1784.

Rasmus Rasmussen Kolind

Anders Olesen Svenstrup forberedte sig på at indtræde i nyt ægteskab i efteråret 1784. Hans husholderske og samleverske Anne Kirstine ventede barn med ham, og naturligvis måtte de gifte sig og komme bysladderer i Grenå i forkøbet. Det kneb lidt med at nå det altsammen. Barnet blev født i september og fik i dåben navnet Thomas efter sin morfar Birkedommeren. Da forældrene giftede sig i december samme år, fik Thomas status som ægtefødt søn og blev arveberettiget. Nu skrives han som Thomas Andersen Meinecke Svenstrup, men kendes bedst som Thomas Meinecke – underskriver sig således, da han som voksen sætter bo i Ebeltoft og løser borgerskab som snedkermester.

Før sit bryllup har Anders Olesen en del besvær med at gøre en slags testamente til fordel for sine to sønner af første ægteskab. Det har sandsynligvis forsinket brylluppet, at der skulle skiftes med de to drenge. Men det lykkedes altsammen, endda hans svigerfader Birkedommeren døde i Voldby på samme tid og blev begravet fra sognets kirke den 5. september 1784, nogle få dage før hans datter barslede. Anne Kirstine

har uden tvivl fået sin fader til at bistå Anders Olesen med at få skiftet bragt i orden. Birkedommeren var jo som kyndig jurist hjemme i lovens paragraffer og sagen blev klaret ved, at Anders Olesen Svenstrup udstedte et gavebrev til begge sine sønner af første ægteskab. Hans Christian Andersen, der studerede i København og Stig Andersen, som boede hjemme hos faderen. De får hver et tinglyst dokument, der sikrer hver 200 Rigsdaler foruden deres tilgodehavende mødrene arv. Gavebrevet lyder på 400 Rdlr. til deling og blev læst, underskrevet og forseglet med følgende klausul: »Capitalen bliver staaende hos mig indtil min dødelige afgang, og jeg beholder selv renterne deraf.«

I gavebrevet vedkender Anders Olesen sit forestående giftermål med denne sætning: »....førend jeg efter Guds Forsyn maatte faa i Sinde at indlade mig i nyt Ægteskab.« Sognepræsten var også nærværende som vitterlighedsvidne, og den citerede linie i gavebrevet udtrykker meget klart, hvorfor han opretter testamente og skifter med sine to sønner. Dette gavebrev blev sikret med 1ste prioritet i såvel »Skræder-Huset« i Vejlbj som i hans ejendomme i Grenå. Tingbogen viser, at

Vejlbj kirke.

Foto: Karl Mejnecke

tinglysningen fandt sted den 13. december 1784.

Få dage efter – den 18. december 1784 – blev 33-årige Anne Kirstine Thomasdatter og 50-årige Anders Olesen Svenstrup erklæret for rette ægtefolk at være – i Vejlbj kirke.

De sidste sider af beretningen »To ægteskaber og en skilsmisssesag« følger i næste årsskrift.

Rosmos hede i sommeren 1983.

Karl Mejnecke

Ægteskabet er som en bog, hvis forord er skrevet i poesi og resten i prosa.

Alle giftermål er lykkelige. Det er samlivet bagefter, som skaber problemerne.

De vidste ikke, hvad virkelig kærlighed var, før de blev gift, og så var det for sent.

»Man behøver ikke tie, fordi man er gammel«

- betragtninger over R.R.'s oldtidssamling

Når man efter diverse puslerier med spade, mureske, teske, pensel og pincet får løftet låget på en gravhøj, så finder man i heldigste fald et par knogler, og som regel et par lerskåle, et par stenredskaber og ikke ret meget andet. Når det spejdende øje har fundet en runesten, når den er målt på kryds og tværs, hvilket sædvanligvis løber ud på, at det er en stor kampesten, når bogstavernes længde er bestemt, deres stilling og betydning, så læser man gerne navnet på en mand, som ingen kender, og hvis vigtigste bedrift er, at han er død.

Jo arkæologi er skam et fag fyldt med overraskelser. Og selv om de to eksempler på arbejdsobjekter ligger i hver sin ende af den tidsmæssige zone, der traditionelt afgrænser faget, skal der ikke meget negativ fantasi til at nedgøre både sen-neolitisk tid, bronzealder, keltisk- og romersk jernalder på lignende vis.

Og der trives megen negativ fantasi. Men. »Har I aldrig,« som Martin A. Hansen siger et sted, »stået med en gammel ting i hånden og mærket, hvordan den ligefrem længes efter at fortælle. Den vil gerne fortælle, hvad den har været brugt til, hvad mennesker har gjort ved den, tænkt og sagt?« Så er man ikke helt fortabt. »Men,« fortsætter Martin A. Hansen, »den er stum«. Og stum bliver den ved med at være, indtil man selv ved noget, der kan få den til at fortælle.

En sådan viden kommer jo ikke af intet, og vi befinder os så i det sædvanlige rum for al viden, formidlen og læren. På den ene side skal man kunne lære noget af arkæologien og historien - ellers var der jo ingen grund til at beskæftige sig med den

overhovedet – og på den anden side må man for at lære noget kunne stille en række relevante spørgsmål, og de bliver jo først relevante det øjeblik, man kan spørge ud fra en sikker viden, man har i forvejen. Men det er jo et fælles fagligt problem. Arkæologien er gennem de seneste år ved hjælp af blandt andet nye udgravnings- og dateringsmetoder blevet et fagområde, der med næsten naturvidenskabelig sikkerhed hæver sig op over al gætteriet og bidrager dermed til at skrive historie – fortælle om mennesker, deres valg, erfaringer, udvikling og fællesskab – og det er vigtigt.

Og specielt med hensyn til arkæologien, så er den historiskriver om en tid, hvor fællesmenneskelige livsbetingelser blev skabt, landbruget og udnyttelsen af de primære ressourcer og dermed fælles kulturmønstre tegnedes.

I skolen udgør undervisningen i oldtidens historie efterhånden kun en meget ringe del af den samlede historieundervisning. I følge de vise mænd er det henlagt til 6. klassetrin, hvor den kronologiske historieundervisning skal startes, suppleret med det frie tilbud, at man lader 3. - 5. klasse i deres forskellige emnelæsninger snuse til det pågældende emnes tilstand »f. Kr. fødsel«.

Målet med undervisningen i historie er, at eleverne erhverver viden om tidligere tiders levevilkår, tankesæt og samfundsforhold, og at de får en oplevelse af sammenhængen mellem fortid og nutid og af de forandringer, der har fundet sted i menneskers udfoldelsesmuligheder.

Viden og oplevelse smukt hånd i hånd. Man skal møde beskrivelser af tilstande i fortiden, og man skal møde forklaringer på forandringer. Men ud fra en erkendelse af, at »historiens store bog« næppe lader sig læse i fuld længde, – hvis den overhovedet lader sig skrive – så bliver det en vigtig opgave at foretage valg fra denne bog, valg, der på den ene side er eksemplariske, dvs. er eksempler på noget generelt og almengyldigt, men samtidig så tilpas interessante og engagerende, at elevernes interesse for selv at gå på besøg i historien øges eller i mindste fald vedligeholdes.

For at så mange af eleverne som muligt kan opleve glæden ved og bevare lysten til at arbejde med historie, må undervis-

ningen anvende både teoretisk og praktisk betonedede undervisningsmidler. Her kommer arkæologien bl.a. ind i billedet, for arkæologien frembringer nemlig sådanne meget håndgribelige ting; historie, der er til at røre ved.

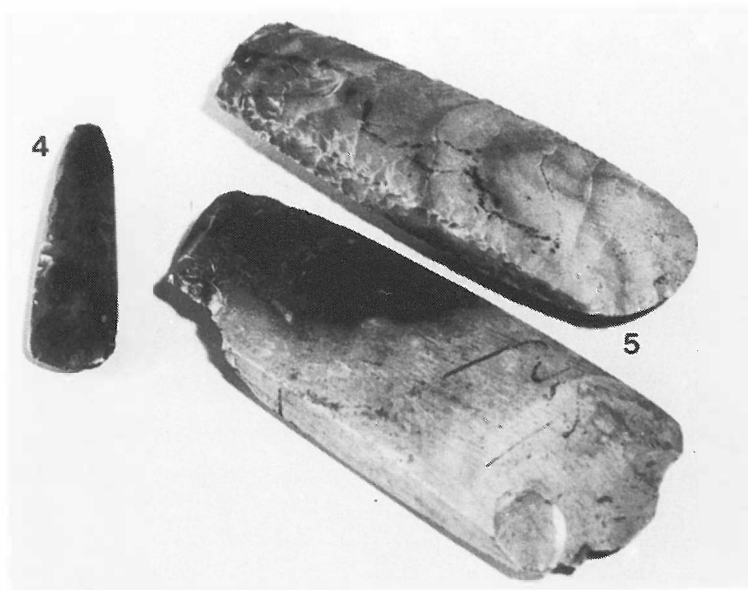
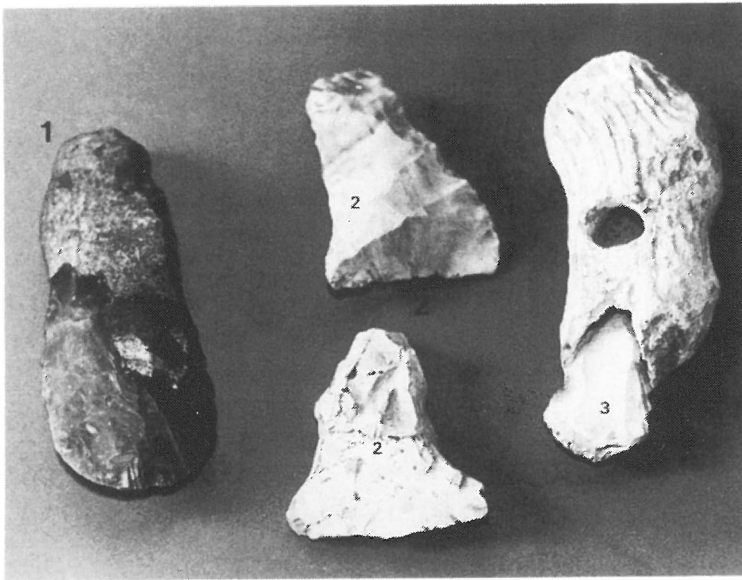
På Rexlskolen har vi en enestående chance for at udnytte det. Vi har nemlig vores egen undervisningssamling – uberørt af museumshånd. Hermed ikke sagt et eneste ondt ord om de danske museer. Men der er milevid forskel på en museums-samling og en undervisningssamling, og på en skole må det sidste absolut være at foretrække.

Man samler ikke oldsager for samlingens egen skyld. Af hensyn til f.eks. den forskningsmæssige værdi må der stilles helt bestemte krav til en museumssamling, og massevis af løsfund ligger, forsynet med nummer og skjult i papkasser, hængemt i museernes magasiner under flere centimeter støv, og uden større udsigt til nogen sinde igen at komme i menneskehænder, og kommer de endelig frem til ære og værdighed igen, vil det blive bag glas og ramme, forsynet med den venlige påmindelse: »Nok se, men ikke røre«. Og det er unægtelig en kedelig begrænsning i en undervisningssituation. R.R.'s samling udmærker sig på det felt med langt færre begrænsninger. Oldtidssamlingen er en meget fin genstandssamling, men ikke finere – og det skal jeg vende tilbage til hvorfor – end den må og kan bruges.

Stort set alle oldtidens perioder – undtaget de ældste – er repræsenterede, og jeg vil her prøve at give en lille kronologisk oversigt over hele oldtiden v.h.a. eksempler fra samlingen.

De første mennesker på dansk område har vi ingen spor af i samlingen. Det er nu ikke så mærkeligt, for de nåede faktisk ikke længere op i landet end til Christiansfelt, og det er næsten 250.000 år siden. Isen trængte dem bort igen, og også andet besøg i Danmark for omkring 100.000 år siden fik »den kolde skulder«. Måske senere fund vil afsløre, at disse mennesker – neanthertalere formentlig – har været gæster på Djursland. Spor er i alt fald efterladt på denne breddegrad, da de vigtigste fund er fra Hollerup ved Langå. Men umiddelbart betænkte man altså ikke R.R.'s samling.

Det gjorde til gengæld nogle af de første rensdyrjægere.

En af samlingens ældste genstande er en kærneøkse¹⁾. Øksen er fremstillet ved tilhugning af en flintknold, der i forvejen har haft økselignende facon. En del af flintknoldens oprindelige overflade er bevaret. Anvendelse har, som for de to næste eksempler, været knyttet til jagten, enten simplere træbearbejdning ved fælder o.lign. eller ved direkte nedlæggelse af dyret.

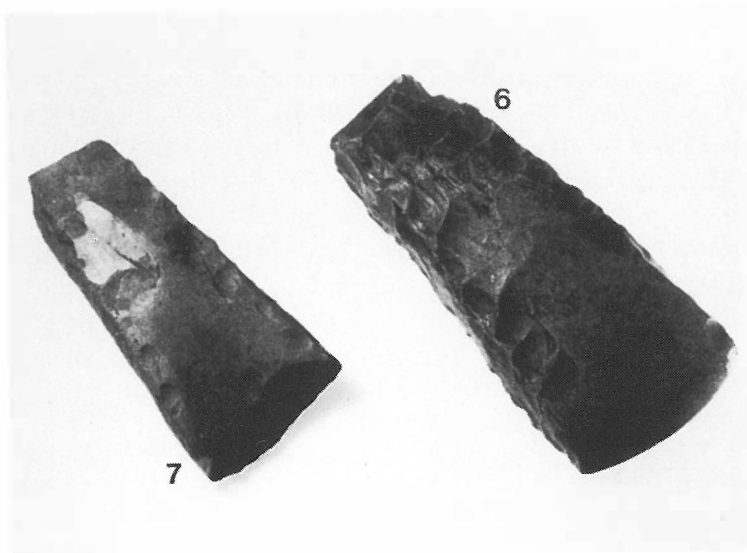
Fra Ertebøllekulturen er repræsenteret hhv. skiveøkser²⁾ og hjortetakøkserne³⁾. For skiveøksen gælder stadig, at stensmeden er gået ud fra et flintstykkets oprindelige form, her den skarpe æg, og derefter med sans for det praktiske har tilvirket resten, her sidekanterne og -fladerne. Den sidste økse fra jærgerstenalderen er hjortetakøksen. En sådan økse har været stenbesparende, idet den kun krævede en passende flække eller pil. Også andre knogler og takker end hjortenes har kunnet anvendes.

For alle tre øksetyper gælder, at de har kunnet være både retøkser og tværøkser.

Med den såkaldte tragtæggekultur nåede en landbrugskultur hertil fra øst eller syd-øst ca. 4200 år f. Kr. Kulturens navn er afledt af tragtæggeket, der (naturligvis) bruges som tidsindikator. Desværre indeholder samlingen ingen af disse karakteristiske bægre og krukker.

Til gengæld kan der fra samlingen stadig skrives historie ved hjælp af økserne.

Den spidsnakkede økse⁴⁾ minder en del om den ældre kærneøkse, men er slebet omend ikke altid videre grundigt. Flere forskere antager, at der er tale om direkte genbrug. Men uanset, nye tider er varslet med dette finere arbejde og talrige anvendelser er tænkelige. Dog er vores spidsnakkede eksemplar for klein til virkelig at kunne gøre gavn til det, der for alvor blev brug for nu, nemlig skovøkse. Lindeskoven skulle tæmmes, og på en lille times tid har man antagelig kunnet fælde et træ med en diameter på omkring 45 cm, hvis man benyttede en tyndnakket flintøkse⁵⁾. Slibningen kan variere fra det perfekte over det jævnt sjuskede til det helt uslebne, og arbejdsværdien har stort set været den samme. Skaftet til disse økser har oftest været af asketræ. Efterfølgeren for den tyndnakkede

økse er den tyknakkede⁶⁾, klart vanskeligere at tilvirke, men til gengæld også mere stabil p.g.a. den sværere nakke. Økseproduktionen er nået ind i rutinemæssige rammer, og disse tyknakkede økser hører til de almindeligst forekommende, hvilket da også afspejler sig i vores samling.

En del spidsnakkede og tyknakkede økser er fremstillet som tværøkser eller huløkser⁷⁾, som de også kan kaldes. Deres anvendelse har været, som navnet henviser til, at udhule forskellige træstykker eller stammer.

Efterhånden som de danske stenalderfolk fik kontakt med sydligere kulturer, mødte man oftere og oftere nogle øksefrembringelser i skønne former, der nok var efterligning værdig. Men ak, hver gang en flintsmed forsøgte sig med de sidste krummelurer og udraderinger, gik det hele i brok, og resultatet blev en samling uanvendelige flækker. Begrundelsen var den naturlige, at det jo ikke var flintøkser, man havde set. Først da man indså det og begyndte at anvende en ny stenart, bjergart – det vil nu i øvrigt sige, den havde været længe kendt, men anvendt til andre formål, – lykkedes det at lave nogle økser, der lignede. Men kun tilsyneladende. Som arbejdsøkser lod disse meget tilbage at ønske, og kun som stridsøkser⁸⁾ havde de fortrin. Alt i alt skyldes det, at det slet ikke var stenøkser, man havde prøvet at efterligne, men metaløkser, nemlig bronzeøkser.

Og hermed slutter stenalderen sin øksehistorie. Men inden vi ser lidt på samlingens desværre alt for sparsomme levn fra bronzealderen, vil det være på sin plads lige at fremvise et par andre »stenperler«: en dolk⁹⁾, en krumkniv¹⁰⁾ og en lanse- eller spydspids¹¹⁾ fra 2500 f. Kr. $\pm$ 500 år samt en fuglepil¹²⁾, antageligt noget ældre.

Bronzealderen er noget svagt repræsenteret i samlingen, faktisk råder vi kun over ganske enkelte stykker, en kniv, et par pincetter og nåle, men et enkelt, nemlig et bronzesværd¹³⁾, kan vi stolt vise frem. Sværdet er i modsætning til dolken en importeret sag, som vi naturligvis hurtigt lærte at eftergøre. Det er smukt ornamenteret, men tidens tand har desværre bidt lidt kraftigt i det. Det samme kan man med måske endnu større ret sige om metalstykkerne fra jernalderen.

En meget stor del af jernaldersamlingen skyldes skolens tidligere bestyrer, Erik Munch, der blandt mange andre sysler også var en ivrig amatørarkæolog og bl.a. udgravede en romersk jernaldergrav, og det har sammen med diverse gaver resulteret i en meget stor bunke keramik.

Det fornemste – i alt fald at se til – er et stort kar fra den ældre romerske periode med møanderornamentik¹⁴⁾. Denne ornamentik garanterer for det lokale ophav, idet den næsten udelukkende kendes fra Nord- og Midtjylland. Det er, som det ses, en meget geometrisk udsmykning.

Ud over sådanne ret store kar indeholder de fleste grave fra denne tid også bl.a. mindre fodbægre, hankekar, krus og krukker¹⁵⁾, og samlingen indeholder lidt af hvert.

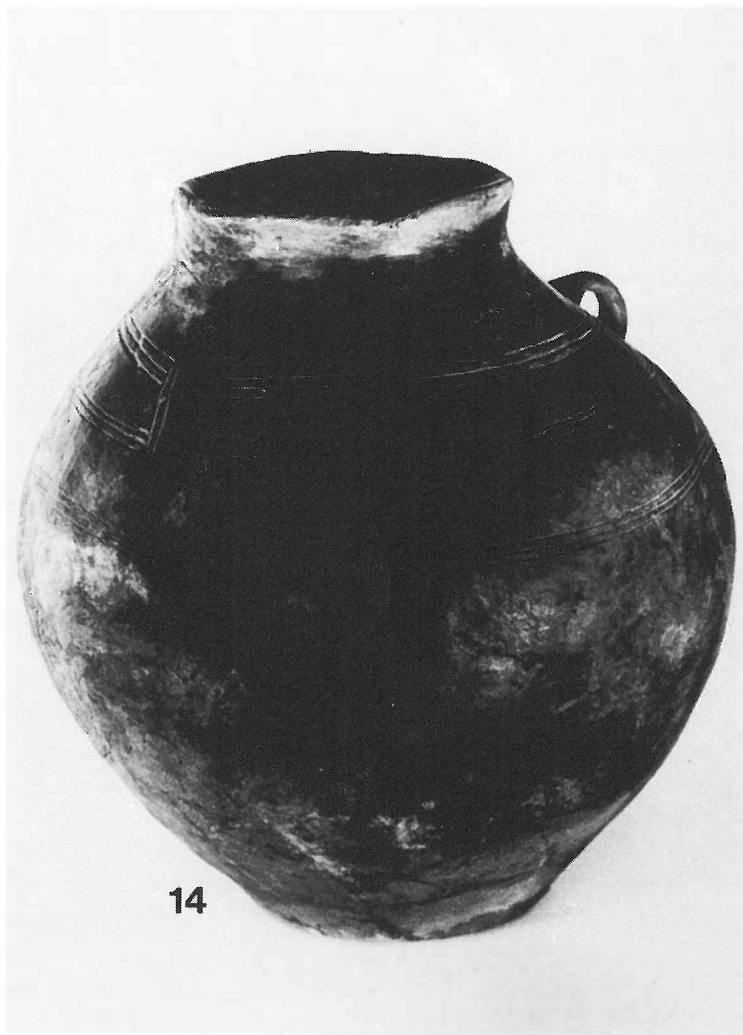
Noget gammelt jern er dog bevaret, således en økse¹⁶⁾ og en kniv¹⁷⁾.

Som det forhåbentlig fremgår af det foregående, er det slet ikke nogen dårlig samling af genstande fra Danmarks oldtid, der i tidens løb er kommet i skolens besiddelse. Derfor er det ærgerligt, at samlingen i sin nuværende opstilling og fremtoning lader så meget tilbage at ønske, at den faktisk er noget vanskelig at bruge, at formidle viden ud fra eller at få til at fortælle historie. Tingene henligger, som var de samlet alene for deres egen skyld, nedlagt – ret rodet og tilfældigt – i montrer og kun i bedste fald forsynet med en navneseddel. At opstillingen er uengagerende og kedelig er naturligvis dybt at beklage, men at den samtidig nærmest giver uhyggelige associationer er straks endnu værre. Oldsagerne får kun lov at fortælle en slags dødshistorie, og man kan næsten ikke forlange, at nogen elev skal råde over så megen historisk fantasi, at en visit i samlingen også kan blive et besøg hos det producerende, tænkende, udviklende og kæmpende, kort sagt levende oldtidsmenneske.

Der er derfor flere grunde til at få gjort noget ved samlingen. For det første må det naturligvis sikres, at metalgenstandene ikke ganske fortæres af rust og ir. Stensamlingen holder jo nok. Men en sådan metalkonservering er meget bekostelig, og vi må derfor nok i første omgang søge blot at stoppe de igangværende ulykker. Det samme gælder for stenalderens

knogle- og takstykker.

For det andet må der sættes ind på at få hele samlingen gjort mere meddelsom. Omfanget muliggør, at der laves to selvstændige samlinger. Dels en direkte udstilling (efter lidt moderne udstillingsprincipper) af de genstande, hvorom der

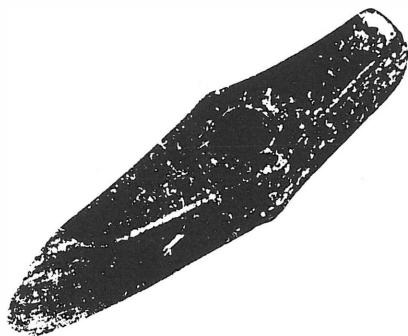

er flest positive oplysninger (alder, fundsted, anvendelse osv.) samt en decideret undervisningssamling, hvor tingene kan komme frem på bordet, røres, måles, vejes, prøves og anvendes og på den måde får lov at fortælle børnene et stykke Danmarkshistorie, der alt for længe har været alt for fjernt og alt for abstrakt og teoretisk. Skulle en krukke eller en flintskraber så gå al kødets gang, vil nye antagelig dukke op i takt med, at elevernes interesse i viden om og iagttagelse af den daglige oldtidsmindesamling omkring os bliver øget.

Oldtidsmenneskets idé med at frembringe genstandene var dog, at de skulle bruges.

P. s. Lignende betragtninger kunne man sikkert gøre over skolens andre samlinger, den mineralske samling, den kulturhistoriske samling, den etnografiske samling osv.

Leif Ladefoged

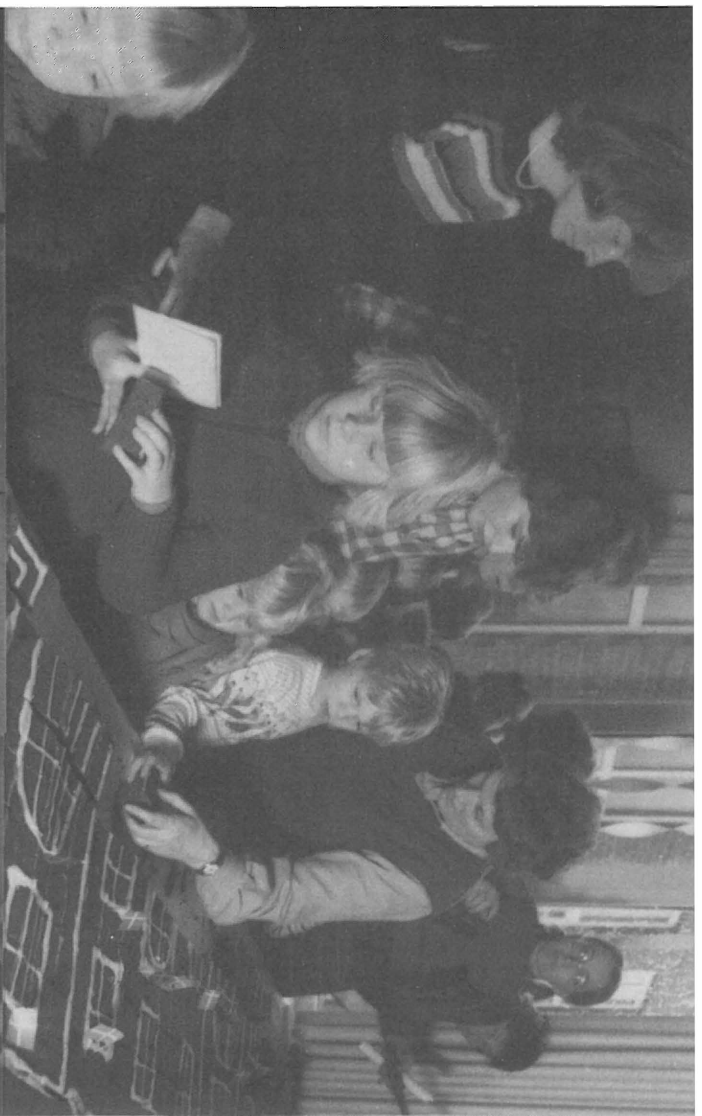
Denne artikels billeder er alle fotograferet af Erik Jensen.

Fra skolens dagbog

1982

- 25/10 Besøg af guitarist Karl Petersen fra Nordjysk Musikonservatorium. Karl Petersen fortæller om guitaren – først og fremmest som klassisk instrument – med demonstration og sammenhængende stykker. Først en god halv time for alle, derefter lidt mere for 7., 8., 9. og 10. klasserne.
- 26/10 4. og 5. klasse starter i dag årets svømmeundervisning i Auning-hallen.
- 28/10 Forældremøde for børnehaveklassen ved fru Andersen og for 5. klasse ved fru A. V. Pedersen. Begge møder godt besøgt.
- 29/10 Danmarks Realskoleforenings årsmøde i Odense. Skolebestyreren deltager.
- 4/11 Forældrekonsultation i aften med stort besøg – og desværre megen ventetid. Næste gang må vi prøve med faste tider.
- 8/11 Novemberprøverne begynder.
- 12/11 FGL's årsmøde. Stig Jensen deltager.
- 15/11 Fru Basse tager på dansk-kursus på Hornstrup. Samme dag starter 9. og 10. klasserne deres erhvervspraktik.
- 18/11 Holstebro Egnsteater opfører i gymnastiksalen »3 øre i timen«. Tilhørere: børnehaveklassen + 1.-6. klasserne og 7. b. (7. a ville hellere have husgerning!) – Godt stykke, fin udførelse, stor opmærksomhed fra såvel små som store.

- 25/11 Forældremøde for 8. a og b i salen – med alvorstale fra skolebestyreren. 6 forældre fra 8. a og 14 fra 8. b.
- 2/12 Sygeeksamen i dansk, 10. klasse.
Forældremøde for 4. og 6. klasse ved henholdsvis fru Geertsen og fru Basse. Begge velbesøgte, hyggelige og afslappede møder. Til indledning for begge hold vist filmen »Tumlere og fumlere« ved Ib Josefsen.
- 3/12 Sygeeksamen i mdl. matematik, 10. klasse.
- 8/12 Film og foredrag ved styrmand N. V. Jensen fra Dansk Skibsadoption om skibsfart og uddannelsen til søs. For 8., 9. og 10. klasserne.
- 9/12 A. V. fylder 60. Flaget til tops. Lykønskning ved fællessang. Formiddagskaffe på lærerværelset i 10-frikvarteret.
Om aftenen holder 7. b og Kis Bødker »julestue« i salen.
- 13/12 Lucia-optog ved fællessang.
Resten af dagen er salen udlejet til Marienhoffskolen ved Benedikte Riis til sang og musik.
- 15/12 Volley-ball turnering i Midtdjurshallen for 7. - 10. klasserne (pokalturnering). Ledere herfra: Hans Iversen og Kis Bødker. Pokaloverrækkelse ved skolebestyreren.
- 16/12 Elevrådet holder julestue for børnehavekl. og 1.-4. klasserne hele formiddagen, og det var nok lovlig længe. Ellers vældig godt arrangeret af elevrådet.
- 22/12 Juleafslutning efter traditionelt mønster:
Velkomst i salen med skolens julesang, julespil ved 4. klasse og fru Geertsen, hyggetime med klasselærerne, en ny serie pragtfulde farvelysbilleder ved Erik Jensen og juletræ. – Slut til middag.
- 30/12 Indbrud i nat. Brækket vindue op til lærerværelset. Skabe brækket op. Telefonkassen fjernet. Brudt ud fra lærerværelset. Forgæves forsøg på at komme ind på kontoret. Anmeldt til politi og forsikring.

1983

- 4/1 Året starter med en hel række forandringer:
Fru Schou indleder en 14-ugers orlov på grund af adoption. I hendes sted vikarierer Lone Kjær Andersen, Ramten.
3 nye elever begynder i dag.
Den gamle mælkeordning med gratis mælk til alle er slut: en ny ordning med selvbetaling starter i dag, - administreres af elevrådet.
En ny skolebusordning ser dagens lys. Vi er ikke ganske rolige ved den, idet det er vort indtryk, at orienteringen til hjemmene kan have været mangelfuld på grund af ferie og af tidnød.
- 7/1 I dag bliver Ryomgård Realskole 70 år, og det fejrer vi for hele dagen.
Kransenedlægning ved Axel Munchs mindesten.
Formiddagen i øvrigt forbeholdt eleverne og skolens personale. Vi samles alle ved festligt pyntede borde i salen. I formiddagens løb forskellige oplysende og underholdende indslag, kulminerende med optræden af skolens gamle elev, skuespiller ved Det kgl. Teater, Ole Thestrup.
Elever fra 10. klasse overrakte elevernes gave til skolen: et ur til ophæng i skolegården.
Stort indtryk gjorde også bager Laursens spiselige model af skolen.
En festlig formiddag.
Om eftermiddagen reception for voksne gæster, indledet med kransenedlægning ved Erik Munchs mindesten.
- 14/1 Så er de nye låger mod gaden på plads.
- 20/1 Nye buskørselsskemaer til uddeling, indkrævning og indsendelse.
- 27/1 Forældre- og elevmøde for 7. klasserne. Velbesøgt som sædvanligt.
- 3/2 Orienteringsbesøg i Grenå på gymnasiet, teknisk skole og handelsskolen - for 9. og 10. klasserne. Stig Jensen var også med.

Om aftenen forældre- og elevmøde for 9.-10. klasserne. Ganske pænt besøg.

- 25/2 Skolefest i aften. Skoledagen slutter til middag. Festen begynder kl. 19 i salen. 6. klasse opfører »Lille Virgil«, en teaterleg efter Ole Lund Kirkegaards bog, bearbejdet til scenebrug af Mogens Brix-Pedersen. Det fik 6. klasse meget ud af, og instruktørerne Kirsten Geertsen og Leif Ladefoged havde også slidt godt med det. Også anden afdeling af festen forløb festligt og fornøjeligt. Sikken danselyst! og hvilken energiudfoldelse – lige til midnat.
- 3/3 Konsultationsaften med ny ordning: fast klokkeslet og tidsbegrænsning. Overvældende tilslutning. Enkelte lærere op til 20 besøgsønsker. I alt var der placeret 210 konsultationsønsker.
- 7/3 Martsprøverne begynder for 7. - 10. klasserne.
- 14/3 Vinterens »indeordning« for de store frikvarterer ophører.
- 21/3 Jette Kirkegaard og Hans Iversen iværksætter kondiløb rundt om Vallum sø – 15 deltagere i eftermiddag.
- 23/3 9. a tager med fru Geertsen og Fauersholt i retten i Århus. Bagefter besøger de musikhuset.
- 29/3 Der har været hærværk på Bakken her i påskeferien. Sten er pillet ud af stensætningerne omkring grøtterne.
- 22/4 Elevrådsfest for 5. - 10. klasserne. Oplægget fra elevrådets side var udmærket, men ikke alt forløb, som det burde, og det må vi så drage konsekvenserne af!
- 2/5 Skriftlige afslutningsprøver begynder i dag.
- 6/5 Hjørring Realskoles 6. klasse besøger vor 6. klasse i forbindelse med deres lejrskole på Djursland. Leder fra Hjørring er skolens gamle elev Tove Brouer (f. Salling). Om aftenen starter kostafdelingen på en weekendtur til Sverige, ledsaget af fire kostskolelærere +

- Hedvig og Egon. Arrangør: De grå Busser.
- 8/5 Musikforeningens forårskoncert i salen i eftermiddag.
- 9/5 Jydsk Skolefoto tager årgangs- og klassebilleder af 9. og 10. klasserne.
- 18/5 I timen efter fællessang læser fru Basse for alle klasser fra 3. klasse til 10. klasse eventyret om »Vandenes vogter«.
- 19/5 9. og 10. klassernes sidste skoledag.
 En del af lærerne afhentes tidligt om morgenen i jumbe. Morgenkaffe hos 10. klasse i nr. 15.
 Efter fællessang underholdning først ved 10. klasse senere ved 9. klasse. For en gangs skyld måtte lærerne holde for, og vi gjorde vist endda lykke – ikke mindst som mannequiner!!
 Vi sluttede formiddagen med rundbold mellem 10. kl. og lærerne. Ak, ja, – bare det løber rundt!
- 22/5 Hedvig Danielsen runder de 60! Til lykke!
- 24/5 Mundtlige afgangsprøver begynder med tysk i 10. klasse.

Jael og Mette leger »gamle dage« på Hjerl Hede.

- 25/5 1. klasse og børnehaveklassen tager på udflugt til Kalø - i øsregn, men hverken børnene eller fru Andersen eller fru Rasmussen gik i opløsning af den grund.
- 3/6 Børnehaveklassen tager en lille formiddagstur til Mesballe - i godt vejr - som et lille plaster på vandgangen i sidste uge.
- 4/6 Fru Schou og 3. klasse holder klasse- og forældre-komsammen på skolen i eftermiddag.
- 9/6 Kombineret bestyrelses- og lærerrådsmøde i aften, hvor vi benytter lejligheden til at tage afsked med fru Nielsen, der har ønsket at holde op efter 22 års forløb.
- 13/6, 14/6 og 15/6. Vi er stadig i jubilæumsåret. Disse tre dage er afsat til at arbejde med forskellige opgaver med fællesoverskriften »Anno 1913«.
- Mandag og tirsdag arbejdes der på skolen i mange forskellige grupper, og onsdag er der fællestur til Hjerl Hede - i bidende kulde.
- 17/6 Afslutning.

På Hjerl Hede.

Kaffebordet i skolegården kunne gennemføres, men ellers måtte vi holde os inden døre. Udstillinger og optræden med resultaterne fra emnedagene. - Translokation i salen.

1983/84

8/8 Det nye skoleår begynder med velkomst og fælles-sang i salen. Det er hyggeligt at se, at mange forældre har taget sig tid til at være med.

Der er indskrevet 186 elever pr. d.d., det er 15 færre end på samme tid i fjor, og det er selvfølgelig ikke ganske tilfredsstillende, selv om børnetallet generelt er nedadgående på landsbasis. Eleverne er fordelt i 13 klasser, og der er 18 lærere, heraf en ny, Lars Broe, der efter to års ansættelse ved Vajsenhusets skole i København har fået lyst til at vende tilbage til sin jyske hjemstavn.

Samtidig med skoleårets start indledes også en ny ordning, efter hvilken forældre til skolens elever kan få deres børn passet efter skoletid til tog- eller busafgang, eller til forældrene kommer fra arbej-

»Der ventes hos fru Theilmann.

de. Som leder af denne pasningsordning er ansat børneforsorgspædagog fru Gitte Theilmann.

En anden nyhed i forbindelse med skoleårets start er faget datalære. Der er før ferien indkøbt materiale til faget, som så er tilbudt som valgfrit fag foreløbig for 9. og 10. klasserne, og henholdsvis 8 og 12 elever fra de to årgange har meldt sig til faget. Lærer for begge holdene er Hans Iversen.

30/8 Så prøver vi påny med en mælkeordning med EF-støtte. Der har foreløbig meldt sig 97 interessenter.

2/9 Bestyrelsesmøde med påfølgende festligt samvær for bestyrelsen og lærerkollegiet.

12/9 8. a og b drager af sted på lejrskole til Sønderjylland og Sydslesvig med fast ophold på Rønshoved højskole. Ledsagere: Kis Bødker, Leif Ladefoged og Hans Iversen.

13/9 I 3. klasse arrangerer man over middag et lille høstgilde sammen med fru Andersen og fru Korfitzen.

22/9 Årets første klasseforældremøde. Det er 1. klasse,

Høstgilde i 3. klasse.

der lægger ud, tilrettelagt af klasselærer Lars Broe og fru Neimann. Kun en elev var ikke repræsenteret.

- 25/9 Kostafdelingen i Nimtofte har i år eksisteret i 10 år. Af praktiske grunde blev denne søndag valgt til at markere 10-året.

Der var arrangeret »Åbent hus« i Nimtofte, indledet med korte taler af bestyrelsens formand, Frederik Jensen, og af skolebestyreren. Der blev budt på et beskedent traktament, og så var kosteleverne ellers udmærkede værter, der sørgede for rundvisning på de nymøblerede og nymalede værelser.

Et godt og velbesøgt arrangement, – selv vejrguderne viste sig fra den pæne side.

- 29/9 Bestyrelsesmøde med påfølgende generalforsamling i aften. Ca. 70 deltagere.

- 30/9 A.V. Pedersen, Hans Iversen og Lars Broe tager til kostskolestævne i Grindsted (fredag-lørdag).

Hen på eftermiddagen afrejser 10. klasse med fru Geertsen og Leif Ladefoged til Holland, hvor de agter at holde flydende lejrskole på kanalerne den kommende uges tid. Det håber vi at høre mere om!

- 6/10 Klasseforældremøder i både 2. og 3. klasse med henholdsvis fru Rasmussen og fru Korfitsen som værtinder. Begge møder godt besøgt.

- 13/10 Kaptajn Theilade, DFDS, fortæller om søfart og uddannelsen til søs for 8., 9. og 10. klasserne.

- 14/10 9. a og b går med Erik Jensen og Hans Iversen til Mesballe og holder el-skoledag hos Arke.

– Og så er der ladet op til efterårsferie!

Billederne i »Fra skolens Dagbog« er alle fotograferet af Erik Jensen.

Ryomgård Realskoles Jubilæumsfond af 1983

Den 7. januar 1983 fejrede skolen sin 70-års fødselsdag. Ved den lejlighed modtog skolen mange gaver – her iblandt mange pengegaver.

Skolens bestyrelse har besluttet, at det indkomne beløb skal danne grundkapitalen i en fond, der har fået navnet Ryomgård Realskoles Jubilæumsfond af 1983.

Der er siden da udarbejdet en fundats for fondens virke. Heraf fremgår det, at fondens formål er:

1. at fremme og højne undervisningsniveauet på Ryomgård Realskole, herunder indkøb af fornødne undervisningsmidler og tilskud til elevers deltagelse i specielle undervisningsformål.
2. at uddele skolefripladser efter behov.
3. at støtte ved legater eller lån nuværende og tidligere elever på Ryomgård Realskole i forbindelse med videreuddannelse.
4. ved eenstemmig beslutning af bestyrelsen at yde bidrag til almennyttige, kulturelle formål til foreninger og/eller enkeltpersoner.

Fonden ledes af en bestyrelse på 7 medlemmer, hvoraf foreløbig de 6 er udpeget:

1. Landsretssagfører K. Vester-Petersen, Randers, udpeget af skolens bestyrelse til at være fondens første formand.
2. Landsretssagfører Ivar K. Lauritzen, Ryomgård, valgt af skolens bestyrelse.

3. Bankdirektør Holm Steenberg, Kolind, valgt på Ryomgård Realskoles generalforsamling.
4. Overlærer fru Tove Korfitsen, Kolind, valgt af Ryomgård Realskoles lærerråd.
5. Skolebestyrer K. Basse Kristensen, Ryomgård, valgt på Ryomgård Realskoles Elevforenings generalforsamling.
6. Uddeler K. Kejser Sørensen, Nimtofte, udpeget af Midtdjurs kommunalbestyrelse.
7. Et medlem udpeget af Danmarks Realskoleforening.

Når bestyrelsen er fuldtallig, er det tanken at søge fundatsen konfirmeret i Justitsministeriet, hvorefter den vil blive optrykt, således at alle interesserede kan få et eksemplar.

Selvfølgelig er det meget begrænset, i hvor høj grad fondens formål kan realiseres med en kapital på knap 20.000 kr., men det er da også stifternes idé – og håb, – at denne grundkapital må vokse med nye bidrag, – det være sig ved arv eller gave.

Det er mit indtryk gennem mange års arbejde såvel ved skolen som i elevforeningen, at Ryomgård Realskole har mange venner både blandt forældrekredeksens nuværende og tidligere medlemmer og blandt skolens gamle elever.

Her er en god lejlighed til at give dette venskab et kontant udtryk – alt efter evne, – således at fondens formål kan realiseres til gavn for skolen, dens elever og for egnen.

Indtil fonden får egen girokonto, kan evt. bidrag indbetales på skolens eller elevforeningens girokonti – med påtegningen »Jubilæumsfonden«.

Ryomgård Realskole: girokonto nr. 6 03 89 13

Elevforeningen: girokonto nr. 9 04 56 78

I håb om velvillig modtagelse i de respektive kredse.

Med venlig hilsen
K. Basse Kristensen

Praktiske oplysninger om skolen

Siden 1. august 1960 har Ryomgård Realskole været en selv-ejende institution.

Det vedtægtsmæssige grundlag for institutionen er skolens fundats af 30. september 1981.

Bestyrelsen

Efter valget ved generalforsamlingen den 29. september 1983 og efterfølgende konstituering ser bestyrelsen således ud:

1. *Formand:* direktør Frederik Jensen, Lillerupvej 8 B, 8410 Rønde, tlf. (06) 37 21 73. Kontor: (06) 13 17 22.
2. *Næstformand:* Ejendomshandler Jørgen Holm-Pedersen, Slotsgade 3, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 49 00.
3. *Sekretær:* Systemkonsulent Dan Sørensen, Skovbakken 30, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 48 13.
4. Landsretssagfører Ivar K. Lauritzen, Alvejen 14, 8963 Auning, tlf. (06) 48 32 01. Kontor: (06) 39 40 11.
5. Lærer fru Birgit Nielsen, Frellingvej 25, 8560 Kolind, tlf. (06) 39 15 41.
6. Tømrermester N. P. Pedersen, Solbakkevej 5, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 42 75.
7. Børneforsorgspædagog fru Kirsten Wiese, Axel Munchsvej 9, 8550 Ryomgård, tlf. 39 49 40.

Tilsynsførende i henhold til lov om private skoler er overlærer Carsten Gotfredsen, Huldremosevej 54, 8586 Ørum Djurs.

Skolebestyrer K. Basse Kristensen træffes som regel hver skoledag kl. 12.10 - 13.00 på skolens kontor, tlf. (06) 39 40 02. Skolebestyreren privat, Vibevej 19, Ryomgård, tlf. 39 41 35.

Viceskoleinspektør A. V. Pedersen, Poppelvej 7, 8550 Ryomgård, tlf. privat (06) 39 43 59. Viceskoleinspektøren har også den daglige kontakt med kostafdelingen.

Lærerrådsformand: fru Tove Korfitsen, Langelinie 23, 8560 Kolind.

Skolelæge: P. Kraunsøe, 8581 Nimtofte.

Skolepsykologisk bistand: Skolepsykologisk kontor, Grenå.

Sundhedsplejerske: fru Lene Buch.

Daglig ledelse af kostafdelingen: Hedvig og Egon Danielsen, Torvegården, 8581 Nimtofte, tlf. (06) 39 81 15.

Pedel: Preben Nebel, Nordlyvej 4, Ryomgård, tlf. 39 40 87.

Skolebetalingen

Betalingen omfatter undervisning, bogleje og nødvendige materialer. Fra 1/1 1984 gælder følgende satser:

Børnehaveklasse	270 kr. pr. rate
1. - 4. klasse	270 kr. pr. rate
5. - 7. klasse	340 kr. pr. rate
8. - 10. klasse	390 kr. pr. rate

Skolepengene opkræves i 11 rater og forfalder forud. Der betales fuld rate for den måned, i hvilken eleven begynder skolegangen. Ved udmeldelse i årets løb betales fuld rate for den måned, hvori udmeldelsen finder sted. Ved indbetaling på giro 6 03 89 13 er postvæsenets kvittering gyldig over for skolen. Den enkelte rate bedes indbetalt inden den 10. i måneden.

Skolen forbeholder sig ret til at tilskrive restancebeløbene renter. Bliver restancen $\frac{1}{2}$ år gammel, kan den overdrages til retslig incasso.

Forsømmelser

Skolen har pligt til at føre protokol over elevforsømmelser.

Når en elev forsømmer skolen på grund af sygdom, skal forældrene give skolen besked derom.

For korte sygeperioders vedkommende kan det gøres ved, at eleven møder med en erklæring fra hjemmet første skoledag efter sygdommen.

Ved længere sygdomsperioder forventes det, at skolen får besked snarest muligt.

Skolen forbeholder sig ret til - i undtagelsestilfælde - at kræve lægeattest.

I ganske særlige tilfælde - store familiebegivenheder og

lign. – kan en elev fritages for skolegang efter *forud* indhentet tilladelse fra skolens kontor.

Befordringsudgifter

Lov om friskoler og private grundskoler m.v. af 8. juni 1977 indeholder bestemmelser om hel eller delvis dækning af befordringsudgifter. Det hedder heri bl.a.:

Kommunen dækker efter ansøgning udgifterne til befordring med offentlige transportmidler mellem skolen og hjemmet eller dets nærhed for de børn i friskoler og private grundskoler, som er hjemmehørende i kommunen, og hvis skolevej opfylder betingelserne i folkeskolelovens § 25, stk. 1, nr. 1 eller 2.

Der er følgende afstandsgrænser:

1. For børnehaveklasse og 1. - 3. klasse skal afstanden være mellem $2\frac{1}{2}$ og $12\frac{1}{2}$ km,
2. for 4. - 6. klasse mellem 6 og 16 km,
3. for 7. - 9. klasse mellem 7 og 17 km og
4. for 10. klasse mellem 9 og 19 km.

Ansøgningsskema kan fås på skolen.

Støttemuligheder

Legater

Til skolen er knyttet følgende legater:

1. Skolebestyrer Axel Munchs friplads.
2. Dagmar og Erik Munchs mindelegat.
3. Villy Halds legat.

Disse legater opslås på skolen i april måned og tildeles som hele eller delvise fripladser.

Søskendemoderation

Forældre, der har flere børn gående på skolen samtidig, kan få nedslag i betalingen. For tiden gælder følgende regler:

1. barn betaler fuldt ud, 2. barn betaler $\frac{3}{4}$, 3. barn $\frac{1}{2}$ og 4. barn $\frac{1}{4}$.

Denne søskendemoderationsordning gælder alle klasserne fra børnehaveklasse til og med 10. årgang.

Statens fripladstilskud

Fra statens side ydes et mindre beløb som fripladstilskud til

elever i private skoler.

I Lov om friskoler og private grundskoler m.v. af 8. juni 1977 hedder det i § 17:

Til nedbringelse af skolepengene ved friskoler og private grundskoler, der opkræver skolepenge på et takstmæssigt fastsat grundlag, yder staten inden for et årligt fastsat beløb fripladstilskud til elever, som ikke er fyldt 18 år ved skoleårets begyndelse.

Stk. 2 Fripladstilskuddet beregnes under hensyn til elevens og forældrenes økonomiske forhold.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om beregning og udbetaling af fripladstilskuddet.

Skema til ansøgning om dette tilskud fås på skolen før sommerferien.

Statens Uddannelsessøtte

Statens Uddannelsessøtte er begrænset til at gælde uddannelsessøgende, der er fyldt 18 år. Det vil i praksis sige, at kun enkelte »ældre« elever i 10. årgang kan søge.

Forældrekontakt

Skolen bygger på et gensidigt tillidsforhold mellem forældre og skole. Kontakten til forældrekrædsen søges opretholdt ad forskellige veje:

1. *Elevens faglige standpunkt:*

Tre gange årligt giver skolen forældrene meddelelse om deres børns standpunkt gennem standpunktsbøger, der skal forevises hjemme, underskrives af forældrene og tilbageleveres til skolen.

2. *Klasseforældremøder:*

Skolen stiler efter at nå et klasseforældremøde for hver klasse i løbet af skoleåret.

I nogle tilfælde udvides forældremødet til et forældre- og elevmøde.

3. *Forældrekontaktaftener:*

Den første torsdag i månederne november og marts holdes kontaktaften, hvor alle skolens lærere er til stede på skolen – i hver sit lokale.

Ferieplan for resten af skoleåret 1983/84

Juleferie: 23. december – 2. januar 1984.

Vinterferie: 11. februar – 19. februar.

Påskeferie: 14. april – 23. april.

Fredag efter Kr. Himmelfartsdag: 1. juni.

Sommerferie: Fra den 23. juni.

Alle de nævnte datoer inklusive.

(Hertil kommer de lørdage samt søn- og helligdage,
der ikke er omfattet af ovenstående).

Der læses lektier på kostskolen.

25 år – årgang 1959

To af jubilæumsholdene 1984

10 år – årgang 1974

Elevfesten 1983

Lørdag den 22. oktober indbød elevforeningen til fest med spisning og dans, hvilket 164 havde efterkommet. Foruden en god appetit og danselyst, havde de festklædte deltagere medbragt det gode humør, så det blev atter en dejlig aften med god stemning og talelyst.

Som sædvanlig afholdtes der generalforsamling om eftermiddagen, desværre med alt for få deltagere, nemlig kun 10, hvoraf de 7 var bestyrelsesmedlemmer! Formanden, Knud Basse, indledte med at mindes de medlemmer, der i årets løb er gået bort og gjorde også i år en undtagelse med navns nævnelse, nemlig Søster Boysen, Ryomgård, der var Primus Motor sammen med Søren Vester Pedersen i arbejdet med at starte elevforeningen, hvilket skete i julen 1940, og i hvis bestyrelse hun sad i de følgende 10 år.

På Hugo Vinderslevs forslag blev Knud Basse dirigent. Han takkede og konstaterede, at generalforsamlingen var lovligt indvarslet.

I sin beretning kom han bl.a. ind på festlighederne i forbindelse med skolens 70 års fødselsdag, den 7. januar, hvor kgl. skuespiller Ole Thstrup, tidligere elev på skolen, kom og underholdt eleverne med oplæsning, og hvor der blev drukket chokolade og spist kage i den helt store stil. Om eftermiddagen afholdtes der reception for hvem, der havde lyst at gratulere med dagen, hvilket godt 100 havde.

I forbindelse med festlighederne oprettedes en jubilæumsfond, der i dagens løb voksede til godt 18500 kr. Ifølge fondens fundats skal elevforeningen udpege et medlem til fonds-

bestyrelsen. Med hensyn til medlemstallet var der sket en mindre stigning i forhold til de seneste års jævnt faldende kurve.

Da denne generalforsamling var Knud Basses uigenkaldeligt sidste efter 32 år som formand, sluttede han med at takke skiftende bestyrelsesmedlemmer for godt samarbejdet i den forløbne tid, og ønskede foreningen held og lykke i fremtiden.

Kassereren Jens Daugaard fremlagde regnskabet, der er gengivet andet steds i årsskriftet. Både beretning og regnskab godkendtes.

Nyvalgt til bestyrelsen i stedet for Knud Basse blev Lars Christensen, Ryomgård (69), medens Jens Daugaard, N. A. Højholt og Torben Jensen blev genvalgt. Højholt dog med forbehold, idet han gerne vil træde ud, såfremt der kan findes en afløser. Til elevforeningens repræsentant i Jubilæumsfonden valgtes Knud Basse, der takkede for valget, idet han følte det var en ærefuld retrætepost. Revisorerne blev genvalgt. Mødet hævet.

Klokken 18.15 ringede Knud Basse med klokken og kaldte til fest i foredragssalen, hvorpå man sang »De rejste en skole«. Knud Basse rejste sig derefter og sagde: »For 32. og sidste gang ønsker jeg alle velkommen til årsfest, velkommen til æresmedlem Karl Mejnecke, jubilarer, ikke-jubilarer samt medløbende«. Endnu en sang blev sunget, nemlig »Her har havet forudm frådret«, inden spisningen kunne begynde.

Efter silden rejste Knud Basse sig atter og oplæste et telegram fra Janus (23) og en hilsen fra Fr. Jensen, formand for skolens bestyrelse, hvorefter alle med god appetit gik i gang med at tage for sig af de mange fristende retter, som Pavillon, Grenå, havde arrangeret som »ta'-selv-bord«.

Kr. Vester-Petersen (33) var aftenens første taler, der bl.a. udtalte: »Årgang 33 er en ikke ubetydelig årgang. Det er den, der begyndte at skabe sammenkomster, hvilket skete i 1935 og fandt sted på hotellet. Axel Munch traf os der, og han troede, vi blot var kommet for at få aftensmad«. Vester-Petersen takkede Knud Basse for tiden som lærer og bestyrer, samt for formandsskabet i elevforeningen. Han beklagede Knud Basses afgang, men konstaterede, at sådan er livets gang. »32 år er

lang tid, og vi værdsætter din indsats«. Han omtalte den ny-stiftede Jubilæumsfond og fandt, at man ikke kunne højne skolens kulturelle niveau med 18000 kr., hvorfor han bad sine klassekammerater og andre om at betænke fonden i deres testamente. Han sluttede med at udbringe et hurra for skolen.

Karl Mejnecke var næste taler. Han mindedes sin skoletid, hvor han var med til at udgrave bakken og Teatron, samt tidligere jubilæer. Knud Jacobsen (38) omtalte Axel og Erik Munchs idealisme. »De var fattige som kirkerotter, men havde idealerne og sled for dem«. Han omtalte skolen som et sted, hvor man terpede så det endnu sidder fast i »computeren« og tvivlede på, at man kunne gøre det samme i dag. Skolen var ambitiøs, og man lærte det, man skulle. Han sluttede med at foreslå »Vogt Jer for dådløse timer« sunget.

Hugo Vinderslev (19) efterlyste skolens gamle silkefane fra 1916, mindedes faneindvielsen, hvor det første søm, der blev slået i, var for elevforeningen, det andet for det gode kammeratskab, og det tredje, slået i af Axel Munch, for idealerne.

Sidste taler var Jens Daugaard (69), der på bestyrelsens vegne beklagede at Knud Basse trak sig ud af elevforeningens bestyrelse. »Vi vil gerne takke dig for de 32 år. Det er din fortjeneste, at der hvert år kan samles så mange gamle elever til fest.«

Sluttelig takkede Knud Basse for de mange smukke ord. Første del af festen sluttede med, at man sang »De gamle elevers sang«, hvorefter gulvet blev ryddet, og dansen kunne begynde, og den sluttede først ved 1 tiden.

Torben Jensen.

Kære gamle venner!

Det var en skuffelse for mig, at jeg den 22. oktober måtte gå til sengs og derfor ikke kunne være sammen med jer om aftenen. Jeg landede om mandagen på Grenaa sygehus, hvor de snupede blindtarmen; men jeg er kvik igen og håber, at vi kan mødes i 1984.

Ellers synes jeg, det er så hyggeligt, når vi ved festen kan mindes den gode gamle tid og sammen kan synge:

»Her er min hånd min gamle ven,
ræk mig så din igen.«

Det gør vi forhåbentlig i 1984.

Glædelig jul ønsker jeg jer alle.

Thyra Weiner Munch

Ved et formandsskifte

Da hr. Basse ved generalforsamlingen den 23. oktober i år trak sig tilbage som formand for vor elevforening, var det efter 32 virksomme år på denne post.

Hr. Basse har været den energiske og velforberejede formand, der med stor præcision har indkaldt til årets bestyrelsesmøder, og har forstået at tilrettelægge foreningens arbejde på en sådan måde, at det blev til gavn for dens medlemmer.

Det er hr. Basses fortjeneste, at vi kan samles så mange til efterårsfesten på skolen og glæde os over at se gamle skolekammerater efter måske 10 - 20 eller 50 års forløb. Under hr. Basses sikre ledelse, har det altid været en virkelig festaften.

Hvert år har hr. Basse bidraget til årsskriftet med artikler om skolens liv i hverdag og fest, og især »Skolens Dagbog«, fortalt med stor lune, er blevet læst med megen interesse.

Tak, hr. Basse, for det store og dygtigt udførte arbejde gennem årene.

-r

Personalia

I avisen har vi set:

Jette Kristensen (75) gift med Harly Jacobsen. Mie Bang Jensen (81) gift med Peter Nielsen. Anne K. Sørensen (74) gift med Finn Sørensen. Hanne Haulrik (71) gift med Bjarne Andersen. Palle Roar Nielsen (70) gift med Hanne Nørskov Christensen. Lars Sørensen (72) gift med Lilian Olesen. Torben Carstens (72) gift med Britta Hansen. Karin Nygaard (74) gift med Hans Sørensen.

★ ★ ★

Elevforeningens bestyrelse efter generalforsamlingen den 22. oktober 1983:

Torben Jensen, Plantagevej 20, 8961 Allingåbro (redaktør). Nina Bluhme (tidl. Christiansen, årg. 55), Haslevangsvej 47, 8210 Århus V. Else Tømmerby (tidl. Sørensen, årg. 55), Gyvelskrænten 29, 8961 Allingåbro, tlf. (06) 48 16 24 (sekr.). N. A. Højholt, Solbakkevej 7, 8550 Ryomgård (redaktør). Hanne Hove-Nielsen, Ny Ryomgård, tlf. (06) 39 44 58 (redaktør). Jens Daugaard, Baunhøjvej 8, 8500 Grenå, tlf. (06) 32 45 27 (kasserer). Lars Kloborg Christensen, Poppelvej 10, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 45 26.

Ved redaktionens afslutning havde bestyrelsen endnu ikke valgt formand.

Meddelelser om adresseændringer bedes meddelt sekretæren. Foreningens giro nr. er 9 04 56 78.

Jubilæumsholdene i 1984 er årgangene 1924, 1934, 1944, 1954, 1959, 1964, 1974 og 1979, som allerede nu godt kan gå i gang med at kontakte kammeraterne med henblik på næste års elevfest. Sekretæren er behjælpelig med fremskaffelse af adresser i så stor udstrækning, som det er muligt. Samtidig sender vi alle medlemmerne ønsket om en glædelig jul og et godt nytår!

Bestyrelsen.

★ ★ ★

Med udsendelsen af dette årsskrift vil redaktionen gerne takke for de indsendte manuskripter og andre bidrag, der er med til at skabe et elevskrift i ordets bedste betydning.

Rubrikken personalia er altid vanskelig at få så fyldestgørende som ønskeligt, og derfor vil vi gerne bede medlemmerne om at meddele ting af interesse, såsom gamle elevers giftermaal, eksaminer o.lign. til redaktionen. På forhånd tak.

Samtidig vil vi gerne ønske alle medlemmerne en god jul og et godt nytår.

Hanne Hove-Nielsen

Torben Jensen

N. A. Højholt

Årsregnskab

1. juni 1982 – 31. maj 1983

Indtægter

Beholdning pr. 1. juni 1982	8.214,90
Regulering	2,84
Kontingent	17.265,02
Renter	119,02
Indbetalt til mindefonden	200,00
	<u>25.801,78</u>

Udgifter

Porto og kontorartikler	4.357,65
Elevskrift	13.611,33
Elevfest	2.358,55
Gaver, blomster m.m.	1.072,00
Beholdning pr. 31. maj 1983	4.402,25
	<u>25.801,78</u>

Status pr. 31. maj 1983

Aktiver	4.402,25
+ passiver (gæld til mindefond)	540,00
	<u>3.862,25</u>

Grenå, den 18. oktober 1983

Jens Daugaard

Regnskabet revideret:

Ryomgård, den 18. oktober 1983

J. Holm-Pedersen

Randers, den 19. oktober 1983

Vester-Petersen

Elevforeningens love

Efter den seneste lovændring – ved generalforsamlingen i oktober 1978 – ser foreningens love således ud:

1. Foreningens formål er:
 - a. I erkendelse af Ryomgård Realskoles egenartede pædagogiske ånd at styrke skolens arbejde derved, at medlemmerne altid optræder som skolens venner.
 - b. Ved sammenhold med skolen og ved indbyrdes sammenhold at opretholde et kammeratskab, der kan være den enkelte til glæde, foreningen til gavn og skolen til ære.
 - c. At omfatte skolens elever med venlighed og interesse.
2. Medlem af foreningen kan enhver, der er udgået fra Ryomgård Realskole – med eller uden eksamen – blive, såfremt han/hun efter bestyrelsens skøn findes værdig dertil.
Adgang til at blive medlem har endvidere enhver, der er eller har været ansat ved Ryomgård Realskole.
Står bestyrelsen i et tilfælde tvivlrådig, eller er den uenig, kan sagen udsættes til afgørelse på den årlige generalforsamling.
- 2a. Som passive medlemmer kan optages sådanne, der på en eller anden måde er knyttet nær til skolen eller foreningen. Bestyrelsen udøver skønnet over, hvorvidt de kan optages. Passive medlemmer har ingen stemmeret i foreningens anliggender. De benævnes: Foreningens venner.
3. Bestyrelsen består af 7 medlemmer, der selv vælger formand, kasserer og sekretær. Mindst 3 af bestyrelsesmedlemmerne skal være kvinder, ligesom mindst 3 skal være mænd.
Bestyrelsesmedlemmerne afgår hvert andet år med henholdsvis 4 den ene gang og 3 den anden, dog kan genvalg finde sted.
Flertallet af bestyrelsesmedlemmerne skal være myndige.
4. For at foreningen stadig kan stå i forbindelse med skolen, vælges det

ene bestyrelsesmedlem blandt skolens lærerpersonale.

5. Hvis forslag derom fremsættes på en generalforsamling og vedtages af denne, kan foreningen oprette en juniorafdeling, som kan optage medlemmer blandt skolens elever fra 8., 9. og 10. klasse.
Det blandt skolens lærerpersonale valgte bestyrelsesmedlem er født formand for nævnte juniorafdeling, til hvis bestyrelse hver klasse vælger sin repræsentant.
6. Elevforeningen afholder generalforsamling på et af bestyrelsen valgt sted en gang årlig.
Det er ikke nødvendigt, dette sted bliver skolen, men skolen har forpligtet sig til at stille lokaler til rådighed for foreningen, såfremt det ønskes, og såfremt tidspunktet falder inden for skolens ferier.
Generalforsamlingen afslutter med en årsfest, hvis program bestyrelsen fastlægger, idet den virker som festkomité.
7. Juniorafdelingen afholder sin årlige generalforsamling på skolen efter forhandling med skolebestyreren.
Denne generalforsamling slutter også med en årsfest.
8. Foreningens legater bestyres af elevforeningens bestyrelse.
9. Legater.
Foreningen bestyrer for tiden 4 legater, hvoraf de to førstnævnte er oprettet af Ryomgård Realskole:
 - 1) Skolebestyrer Axel Munchs mindelegat uddeler hvert år en legatportion til den af skolens elever, der opnår det bedste resultat ved Folkeskolens udvidede afgangsprøver. Legat-portionen, der inden 15. juni hvert år udbetales til foreningens kasserer fra Ryomgård Realskole, overrækkes vedkommende elev ved skolens translokation af elevforeningens formand.
 - 2) Skolebestyrer Axel Munchs friplads.
Fripladsen, der ydes af Ryomgård Realskole, uddeles af elevforeningens bestyrelse, til hvem ansøgning om fripladsen indsendes, efter at bestyrelsen i de lokale blade har bekendtgjort, når fripladsen er ledig, og tidspunktet for ansøgningsfristens udløb. Fripladsen omfatter fri skolegang på Ryomgård Realskole og skal tildeles en værdig og ubemidlet elev.
Det bemærkes, at faderløse børn har forrangen til fripladsen, som løber fra 5. klasse, indtil eleven forlader skolen.
 - 3) Skolebestyrer Søren Vester-Petersens mindelegat.
Legatets formue er den sum, der er indsamlet blandt foreningens medlemmer efter Vester-Petersens død i 1961.
Foreningens bestyrelse er ansvarlig for, at kapitalen anbringes på betryggende måde – i bank, sparekasse eller i obligationer. Aflega-

tet uddeles 1 gang årligt 1 portion, svarende til et års renter med fradrag af et mindre beløb til administration og lign. Legatet tildeles en elev i 9. klasse. Legatet kan ikke søges. Ryomgård Realskoles lærerråd udpeger legatmodtageren. Ved udvælgelsen lægges der vægt på, at legatmodtageren har vist sig i besiddelse af gode menneskelige egenskaber, har passet sit arbejde samvittighedsfuldt, udnyttet sine evner, udvist en naturlig og høflig optræden samt været medvirkende til at skabe et godt kammeratskab og et positivt arbejdsklima i sin klasse. Legatet overrækkes ved translokationen.

4) Dagmar og Erik Munchs mindelegat.

Legatets formue er den sum, der er skænket til formålet dels efter fru Munchs død i 1965 og dels efter hr. Munchs død i 1972. Af legatet uddeles årligt én eller flere portioner, svarende til et års renter.

Legatet opslås sammen med Axel Munchs friplads i de lokale blade. Legatet kan tildeles som hel eller delvis friplads til elever ved Ryomgård Realskole fra 1. klasse og op efter eller til vordende elever, der er indmeldt i skolen. Legatmodtagerne udvælges blandt ansøgerne af skolebestyreren.

Revision sker i forbindelse med revision af elevforeningens regnskab. Såfremt foreningen ophæves, overtager skolens bestyrelse administrationen af foreningens legater.

10. Kontingent, der betales en gang årlig, indbetales på foreningens postgirokonto til den fastsatte tid. Overskrides denne, sendes der postopkrævning. Går denne ubetalt tilbage, betragtes dette som en udmeldelse. Det bemærkes dog, at enhver, der indmelder sig i foreningen, er pligtig til at betale mindst et års kontingent.
11. Kontingentets størrelse fastsættes af generalforsamlingen, der altid er beslutningsdygtig uanset de mødtes antal, når den er lovlig indvarslet, hvilket vil sige mindst 3 uger før dens afholdelse.
12. Foreningen udgiver et årsskrift; det redigeres af bestyrelsen eller en af bestyrelsen udpeget redaktion.
13. Generalforsamlingen er foreningens højeste myndighed.
14. Udmeldelse kan ske ved skriftlig henvendelse til formanden.
15. Ophævelse af foreningen kan kun ske efter 2 på hinanden følgende generalforsamlings beslutning. Ophæves foreningen, træffer generalforsamlingen beslutning om anvendelse af den eventuelle kassebeholdning.
16. Det er bestyrelsesmedlemmernes pligt enten direkte ved besøg eller på anden måde mindst 2 gange årligt at komme i forbindelse med skolen.

17. Foreningens fane, der benyttes såvel af hovedforeningen som juniorafdelingen, opbevares på skolen, der indestår for dens stand.
18. Ændringer i nærværende love kan kun ske ved en generalforsamlings beslutning, og når mindst tre fjerdedele af de mødte stemmer for ændringen.

Således vedtaget på elevforeningens generalforsamling, den 20. oktober 1973.

Gertrud Sten Larsen, dirigent. *K. Basse Kristensen*, formand.

Som følge af realeksamens bortfald er enkelte redaktionelle ændringer indføjet efter vedtagelse ved generalforsamlingen i 1978.

